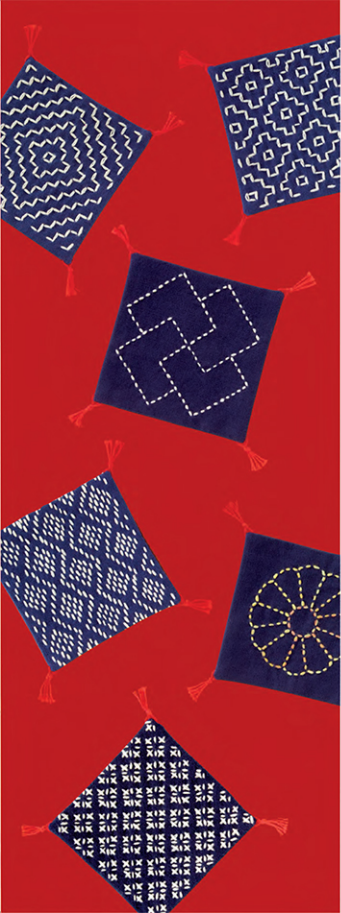

INHOUD

Inleiding	6
Geschiedenis van sashiko	8
Om te beginnen	16

VOORBEELDEN

Lange paneeltjes	26
Wenskaarten	28
Onderzetters	30
Momoyama placemats	32
Kussens	36
Sashiko tassen	40
Noren gordijn	44
Kinchaku tasjes	48
Zabuton kussens	52
Moy zashi tafelloper	56

PATRONENOVERZICHT	58
Moyōzashi patronen	58
Motieven	92
Hitomezashi patronen	96

Inspiratiegalerie	110
Dankbetuigingen	124
Verder lezen	125
Register sashikopatronen	127
Register	128

OM TE BEGINNEN

Dit hoofdstuk vertelt u welke gereedschappen en materialen u nodig hebt voor sashiko. Op bladzijde 22 en verder vindt u afteken- en borduurtechnieken, informatie over het tekenen van patronen, werken met rasters, het overbrengen van patronen op stof, aan- en afhechten – alles wat u moet weten om prachtige sashikocreaties te maken.

BENODIGDHEDEN EN MATERIALEN

Voor sashiko hebt u heel weinig gereedschappen en materialen nodig. De meeste spullen zitten waarschijnlijk al in uw naaidoos. Een quiltring gebruikt u niet bij sashiko. Omdat er zo weinig bij komt kijken, kunt u het werk bewaren in een tas, bijvoorbeeld een van de buidelassen op bladzijde 48. Dan hebt u alles altijd bij de hand en kunt u zo beginnen.

Nodig voor naaien en markeren

- Sashikonaalden (diverse maten)
- Borduurschaartje
- Stofschaar
- Quiltspelden
- Vingerhoed (eventueel)
- Rijggaren
- Naaigaren in de kleur van de stof
- Naainaalden
- Speldenkussen of naaldenkoker
- Strijkbout
- Aftekenmateriaal (zie rechts en blz. 19)
- Liniaal

Basisgereedschap

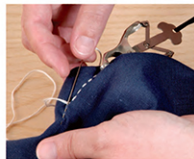
Benodigdheden voor aftekenen

zoals stiften, krijt en potloden voor lichte en donkere stoffen, linialen en mallen voor rondingen. Een uitvoerige beschrijving vindt u op bladzijde 19; een toelichting op het gebruik staat op bladzijde 22.

Snijmat en quiltilinaal Handig om patronen precies af te tekenen. De lapjes kunt u ook snijden met een rolmesje.

Japans borduurschaartje (links op de foto). Niet onmisbaar, maar u krijgt er wel een heel authentiek gevoel bij!

Kakehari (zie onder) Een klemmetje dat verkocht wordt als 'derde hand' of 'naaivogeltje'. Handig om de stof strak te houden bij het borduren van rechte lijnen.

Vingerhoed Een persoonlijke keuze; de een werkt graag met een vingerhoed, de ander niet. De traditionele Japanse 'ring' vingerhoed (zie onder) draagt u om het tweede gewricht van de middelvinger van uw naaihand, zodat het oog van een kort naaldje ertegenaan rust. Een 'munt' vingerhoed (zie onder) heeft een schijf met putjes om lange naalden vooruit te duwen.

Naaimachine Vroeger werd sashiko helemaal met de hand gedaan, maar van een naaimachine met zigzagmogelijkheid hebt u veel gemak. Sashikostoffen rafelen meestal, dus zigzag de randen af voor u gaat borduren. Wilt u kussenhoezen maken met een rits, dan hebt u een ritsvoetje nodig voor de machine.

links Bij garens die geschikt zijn voor sashiko staan de konij karakteren voor sashiko op de wikkel, ook als er verder geen Engelse tekst op staat.

Garen

Oorspronkelijk gebruikte men gewone stof en naalden voor sashiko, maar wel speciaal gesponnen garen. Het moderne sashikogaren is losser getwist dan veel borduurgarens en bestaat uit langvezelige katoen. Het is dan ook heel slijtvast en sterk – probeer de draad nooit met uw vingers af te breken! Er zijn diverse merken in de handel, grote strengen in verschillende dikten – fijn, middel en dik, naast wit, crème en indigo ook gekleurd en gemêleerd. De dikte en schakering verschilt per merk, dus wissel niet halverwege van garen. Kunt u geen echt sashikogaren krijgen, dan is gemerceriseerde borduurkatoen een goed, zij het duur alternatief. Perle lijkt niet op sashikogaren, maar is wel geschikt voor leuke kleuraccenten. Speciaal sashikogaren geeft in het begin de beste resultaten. Bent u eenmaal vertrouwd met sashikogaren, dan kunt u experimenteren met andere garens. Zie bladzijde 23 voor het werken met sashikogaren.

rechts Sommige handgeverfde borduurgarens zijn geschikt voor sashiko.

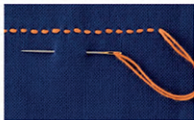
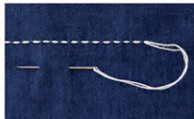

Naalden

Sashikonaalden zijn heel scherp en vergeleken met westerse naaiaalden vrij dik en stijf in verhouding tot hun lengte. Met heel lange naalden maakt u gemakkelijker en sneller rechte lijnen, als u er eenmaal aan gewend bent.

Quilt u met korte quiltnaaldjes, dan zult u gemakkelijker overweg kunnen met de kleinere sashikonaalden. De kleinste lenen zich echter alleen voor fijn sashikogaren. Kunt u geen sashikonaalden vinden, neem dan scherpe borduurnaalden of langere stopnaalden.

Stem het garen en de naald af op de dikte van de stof (zie rechts). Dunne garens en naalden kunnen doorgaans wel bij iets dikker stoff, maar een dikke sashikonaald met dik garen krijgt u moeilijk door fijne stoffen. Gaat het borduren moeizaam, neem dan een dunner draad en naald of een iets grovere stof.

boven Dun sashikogaren en tsumugi katoen;
midden Middellijn sashikogaren en imitatiesashikakatoen;
onder Dik sashikogaren en grofgeweven katoen (afbeeldingen zijn iets kleiner dan ware grootte).

LANGE PANEELTJES

Proeflapjes zijn handig voor het uitproberen van nieuwe sashikopatronen. Naderhand hoeven ze niet te verstoffen in uw naaimand, want met een gekochte lijst eromheen kunt u ze prima cadeau geven. Deze paneeltjes heb ik gemaakt van drie tinten indigokleurige stof in een eenvoudig, ongelakt houten lijstje. Door het smalle formaat (25 x 10 cm) kon ik mooi mijn restjes stof opgebruiken. De dessins zijn (van links naar rechts): asanoha (henneblad), fundô (gewichtjes) en jûji kikkô (kruis-schildpadschild).

Gebruikte sashikopatronen

asanoha blz. 72, fundô blz. 65 en jûji kikkô blz. 86

Formaat voltooide paneeltjes 25 x 10 cm

U hebt nodig

- Lijstje naar keuze
- Stuk zelfklevend karton, even groot als achterkant lijstje
- Lapje sashikostof, rondom minstens 12 mm groter dan lijstje
- Fijn sashikogaren
- Basisbenodigdheden voor naaien en aftekenen (blz. 16)

Tip

Het formaat dat vermeld wordt op de lijstjes die u in de winkel koopt, is de maat van de achterkant of de in te lijsten afbeelding, niet de buitenmaat. Een lijstje van 15 x 10 cm is dus bedoeld voor een foto van dat formaat. Denk eraan dat de lijst rondom soms wel 6 mm over de afbeelding valt.

1 **Patroon aftekenen en borduren** Haal het glasplaatje uit de lijst en leg het op een veilige plek. Teken de opening in de lijst af op de stof; dit is uw werkvlak. Kies een patroon uit het overzicht, teken het af op de stof (zie blz. 22) en borduur het dessin (zie blz. 25).

2 **Inlijsten:** Strijk het sashiko voorzichtig aan de achterkant. Leg het lapje op het zelfklevende karton, controleer of de stof recht van draad ligt en druk het paneeltje vast.

3 Doe het glas terug in de lijst en leg het sashikopaneel erop. Breng eventuele vulstukjes aan de achterkant weer op hun plaats en breng de klemmetjes aan.

ZABUTON KUSSENS

Zabuton (vloerkussens) worden in Japan gebruikt bij het zitten op tatami (matten van stro en biezen). Ze zijn met name belangrijk om prettig rond de verzonken *irori* haard te zitten. De randen van mijn vloerkussens zijn geïnspireerd op de haardrand. De *kiku* (chrysant) motieven zijn gebaseerd op oude *furoshiki* (omslagdoeken). Echte zabuton zijn bijna vierkante rechthoeken, maar de mijne zijn bedoeld voor een vierkant binnenkussen van 50 x 50 cm. Neem voor de achterkant stevige katoenen meubelstof.

Gebruikte sashikopatronen

Waaierkussen – kawari sayagata blz. 91

Bloemkussen – komezashi blz. 97

Formaat voltooid kussen 50 x 50 cm

U hebt nodig

Voor elk kussen

Kaasdoek, 53 x 53 cm

Fijn sashikogaren (hoeveelheid hangt af van gekozen dessin)

Stevige donkerblauwe katoen, 45 x 45 cm, voor de achterkant

Rits van 45 cm

Basisbenodigdheden voor naaien en aftekenen (blz. 16)

Naaimachine

Voor het waaierkussen

Blauwe *tsumugi* katoen, 40 x 40 cm, voor het middenstuk

Vier lapjes *tsumugi* of andere gestreepte/geruite katoen, 47 x 9 cm, voor de randen

Zwarte polyester fiberfill, 53 x 53 cm

Middel dik meerkleurig sashikogaren

Voor het bloemkussen

Geruite stof, 40 x 40 cm, voor het middenstuk

Vier lapjes *tsumugi* of andere gestreepte/geruite katoen, 47 x 9 cm, voor de randen

Fijn groen sashikogaren

Meerkleurig perlégaren nr. 8

WAAIERKUSSEN

1 Voorkant kussen maken Stik een gestreepte rand met een naad van 6 mm breed tegen de katoen voor het middenstuk. Stik alleen de eerste helft vast, zoals aangegeven in figuur 1 links. Stik de andere randen aan het middenstuk en maak dan de eerste naad af, zoals aangegeven in figuur 2. Strijk de naden naar de rand.

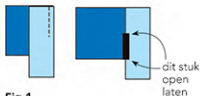

Fig 1

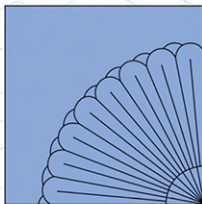

Fig 2

2 Patroon aftekenen en borduren Teken het dessin af (zie blz. 22) zoals aangegeven in figuur 3a hieronder. Leg bovenkant, kaasdoek of vulling en versteviging op elkaar (zie stoflagen rijgen, blz. 22). Borduur het motief; begin met de waaier. Borduur alle contouren afzonderlijk. Begin bovenaan en werk naar de hoek toe. Laat de draden in de hoek aan de voorkant van de stof hangen zodat u ze kunt vlechten wanneer de waaier klaar is (zie foto rechts).

3 Borduur de kawari sayagata op de achtergrond met één draad. Borduur tot slot rijen rijgsteek langs de strepen op de rand.

Figuur 3a Waaiermotief

Trek voor het waaiermotief vanuit een hoek lijnen van 32 cm lang. Plaats de eerste onder een hoek van 45° voor het voorkant diagonaal dubbel te vouwen en een lijn te trekken langs de vouw. Verdeel de waaier verder in acht gelijke segmenten. Verbind de uiteinden van de lijnen tot een boog. Teken de boogjes voor de bloembladen met een cirkel van 6,5 cm. Trek lijnen door het midden van de bloembladen. Teken met een cirkel van 15 cm een kwart cirkel in de hoek. Teken op de achtergrond een diagonaal grid van 2,5 x 12 mm voor kawari sayagata of een ander patroon naar keuze.

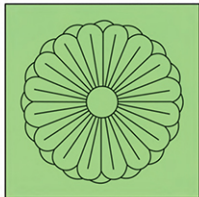

Idee

Wilt u geen rits, maak dan een sluiting door de achterkant te maken van twee overlappende helften, zoals op blz. 38. Voor een vloerkussen moet u zo'n sluiting met onzichtbare steekjes dichtnaaien, anders schuift de hoos open bij gebruik. Met een dubbele (midden)-dikke draad kunt u kwastjes maken in de hoeken en het midden; zie blz. 55.

BLOEMKUSSEN

Figuur 3b Bloemmotief

Geef voor de chrysant eerst het exacte midden aan van de voorkant van het kussen. Verdeel de cirkel in 16 gelijke segmenten met lijnen van 28 cm lang die elkaar in het midden kruisen. Vouw voor de diagonale lijnen het lapje diagonaal dubbel en trek een lijn langs de vouw, eerst de ene en dan de andere kant op. Verdeel de bloem dan verder met nog meer lijnen. Teken de cirkel in het midden met een maat van 6,5 cm. Teken de binnenste en buitenste bloemblaadjes aan de hand van de tekening. Hierboven met cirkelmaten van 5 en 6,5 cm. Trek tot slot een lijn midden door elk bloemblad.

1 Voorkant kussen maken Stik een gestreepte rand met een naad van 6 mm breed tegen de geruite katoen voor het middenstuk. Stik alleen de eerste helft vast, zoals aangegeven in figuur 1 op blz. 54. Stik de andere randen aan het middenstuk en maak dan de eerste naad af, zoals aangegeven in figuur 2 op blz. 54. Strijk de naden naar de rand.

2 patroon aftekenen en borduren Teken het dessin af (zie blz. 22) zoals aangegeven in figuur 3b hier links. Leg bovenkant, kaasdoek of vulling en versteviging op elkaar (zie stoflagen rijen, blz. 22). Borduur het motief; begin met de bloem. Borduur alle contouren afzonderlijk vanuit het midden naar buiten en rond de bovenkant van een bloemblad. Haal de draad achterlangs en borduur het aangrenzende buitenste bloemblad. Ga via de middellijn van het bloemblad terug naar het midden. Werk zo de hele bloem af.

3 Borduur de komezashi (rijststeek) op de achtergrond met één draad sashikogaren. Gebruik het ingeweven patroon van de stof als raster. Neem voor de diagonale steken op de ene helft meerkleurig perlékatoen nr. 8 zodat het lijkt alsof de achtergrond uit twee driehoeken bestaat.

4 Kussen maken Zet het bloemkussen in elkaar zoals beschreven bij stap 3 van het waaierkussen op de vorige bladzijde.

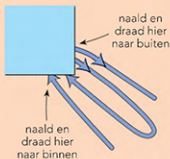
Traditionele hoekkwestjes

Om uw zabuton vloerkussens een traditioneel tintje te geven kunt u simpele kwestjes bevestigen in de hoeken, in een bijpassende of contrasterende kleur.

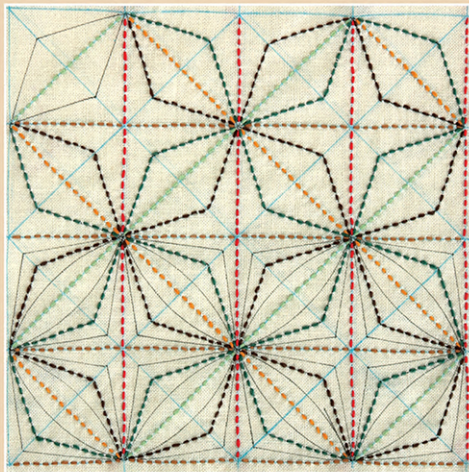
1 Steek een dubbele of midedeldikke draad door een van de zijnaden bij de hoek van de kussenhoes, door de hoes en het binnenkussen, naar de andere zijnaad zoals aangegeven door de pijlen in de tekening hieronder. Laat stukjes van 8 cm hangen. Steek dan een tweede draad op dezelfde manier door het kussen.

2 Leg alle draden bij de hoek in een losse knoop en knip de uiteinden bij.

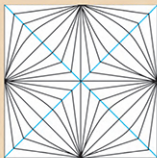
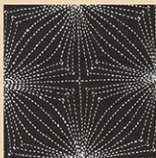
RUIT-STERREN

Voor niet-Japanners lijken deze dessins vaak op sterren. Ze zijn allemaal gebaseerd op een hoekige versie van *shippō tsunagi* (zie blz. 64), met zigzaglijnen in plaats van rondingen. De eenvoudigste variant is *hishi shippō* (ruiten zeven schatten); hierbij is de werkvolgorde hetzelfde als bij de *shippō*-variant. *Ganzezashi* (zee-egelsteek) komt veel voor op Tobishima, een eiland voor de kust van Shonai in het noorden van Japan. Door de extra diagonale lijnen lijkt het ingewikkeld, maar dat is het niet.

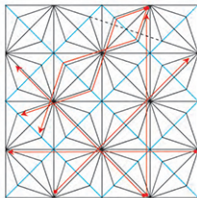
Ganzezashi

De bovenste helft van dit dessin wordt ook wel *nishi shippō* genoemd. De onderste helft is uitgebreid met zwarte lijnen (rechts afgebeeld, met tekening). De binnenste zijn sierlijk gewelfd.

Ganzezashi (zee-egelseek)

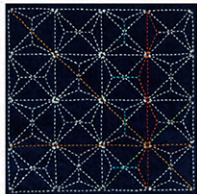
Dit dessin wordt ook wel *uni* (zee-egel) genoemd. *Ganze* is dialect. Vissen is de belangrijkste broodwinning op het eiland Tobishima en *uni* gelden als delicatessen. Het patroon drukt de hoop op een goede vangst uit. De diagonale basisversie werd vaak gecombineerd met een groot trapdessin tot een *yamagata* (berg-vorm).

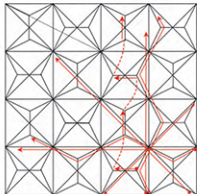
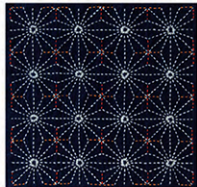
Teken een raster af; het voorbeeld is 4 cm. Trek diagonale lijnen. Trek de zigzaglijnen aan de hand van de stippellijn op de tekening (rechtsboven). Borduur volgens de rode pijlen verticale lijnen (rood op het geborduurde voorbeeld, blz. 66). Borduur dan de horizontale lijnen (lichtbruin) en de diagonale lijnen (geel en lichtgroen). Borduur de zigzagvormen in een doorlopende lijn (donkerbruin en donkergroen).

Yatsude asanoha (achtlobbig hennepblad)

Dit patroon is eveneens gebaseerd op het simpelste *hishi shippō* dessin. Het basisraster is 45 graden gedraaid en de zijden van aangrenzende ruitvormen zijn verbonden met een kruis. De Latijnse naam van de *yatsude* plant is *Fatsia japonica*; de Nederlandse naam is *vingerplant*. De grote bladeren doen exotisch aan, maar deze plant kan wel een stootje hebben. Vroeger heette dit dessin het kwaad af te weren. Het ziet eruit als een achthoekige versie van *asanoha* (hennepblad, blz. 72). Het afgebeelde patroon komt van een *donza* (vissersjak) in het museum te Fukuo. De variatie is een bewerking van een patroon uit het boek van de Japanse kunstenaar Hokusai uit 1824, Shingata Komoncho (nieuwe vormen van kleine dessins). De variatie is de helft van het volledige patroon; daarom krijgt u eerst de beschrijving daarvan. Wilt u het dessin uitvoeren op een groot vlak, snijd dan een ruitvormige mal om de lijnen sneller te kunnen aftekenen.

Teken voor de variatie op *yatsude asanoha* een raster af; het voorbeeld is 4 cm. Trek de diagonale lijnen. Trek de zigzaglijnen aan de hand van de stippellijn op de tekening (boven). Borduur volgens de rode pijlen verticale lijnen (rood). Borduur dan de horizontale lijnen (lichtbruin) en de diagonale lijnen (geel en lichtgroen). Borduur de zigzagvormen in een doorlopende lijn (roestbruin en roze). Borduur tot slot korte horizontale en verticale lijntjes; steek steeds achter het werk door naar de volgende lijn zoals aangegeven door de rode stippellijnen.

Teken voor het volledige *yatsude asanoha* patroon een raster en volg de bovenstaande beschrijving voor de variatie. Teken en borduur ook alle zigzaglijnen (afgebeeld in crèmekleur). Borduur korte verticale en horizontale lijntjes (rood en lichtbruin). Steek steeds achter het werk door naar de volgende lijn.